

III

(Valmistavat säädökset)

ALUEIDEN KOMITEA

119. TÄYSISTUNTO, 10.–12. LOKAKUUTA 2016

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Sähköisen hallinnon toimintaohjelma 2016 – 2020”

(2017/C 088/11)

Esittelijä: Martin Andreasson (SE, EPP) Länsi-Götanmaan aluevaltuutettu**Viiteasiakirja:** Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – EU:n sähköisen hallinnon toimintaohjelma 2016–2020 – Hallinnon digitalisaatiokehityksen vauhdittaminen

COM(2016) 179 final

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

1. on tyytyväinen ehdotuksen kokonaisnäkemykseen ja päämäärään eli sisämarkkinoiden nykyisten digitaalisten esteiden raivaamiseen ja enenevän pilkkoutumisen torjumiseen julkishallintoa nykyaikaistettaessa;
2. korostaa paikallis- ja alueviranomaisten keskeistä merkitystä yhtäältä hallinnon nykyaikaistamisen osalta, digitaalisten perusrakenteiden ja digitaalisten palvelujen luojina ja hallinnoijina yhteiskunnalle tärkeillä aloilla, ja toisaalta tahoina, jotka itse vastaavat siitä, että palvelut toimitetaan suoraan asukkaille sellaisessa muodossa, että ne vastaavat odotuksia yhä digitalisoituneemmassa maailmassa;
3. korostaa, että julkisilla palveluilla on suuri merkitys Euroopan talouden digitaalisen muodonmuutoksen liikkeellepanevana voimana, sähköisen hallinnon ohella, ja toteaa, että suunnitellut ehdotukset käsittävät toimenpiteitä useimmilla kansalaisten elämänaloilla. Kulttuuri- ja koulutussektorin osalta toimenpiteet kuitenkin puuttuvat;
4. pitää tärkeänä, että julkisia laitoksia ja hallintojärjestelmiä modernisoidaan ja että ne ovat yksityishenkilöiden ja yritysten tavoitettavissa sähköisten palvelujen ansiosta, ja korostaakin kannattavansa erityisesti sellaisten rajatylittävien julkisten palvelujen kehittämistä, jotka mahdollistavat yhteentoimivuuden ja tiedonsiirron, kuten sähköisen hankinnan, sähköisen tunnistamisen, sähköiset allekirjoitukset, asiakirjojen sähköisen tiedoksiannon ja muut sähköisen hallinnon kulmakivet ⁽¹⁾;
5. suosittaa, että paikallis- ja alueviranomaiset, joilla on merkittävä rooli kaavailtujen toimenpiteiden menestystä ajatellen, on osallistettava suunniteltujen jäsenvaltiokohtaisten, toimintasuunnitelmassa mainittujen toimenpiteiden ja välineiden muotoiluun eikä pelkästään niiden toteuttamiseen;

⁽¹⁾ Ks. CdR 4165/2014, 5960/2013, 5559/2013, 3597/2013, 1646/2013, 2414/2012, 1673/2013, 626/2012, 402/2012, 65/2011, 104/2010 ja 5514/2014.

6. ehdottaa, että Euroopan alueiden komitealle myönnetään paikka sähköisen hallinnon toimintasuunnitelman johtoryhmässä, jotta keskustelu saa paikallisen ja alueellisen ulottuvuuden, koska suurin osa hyvinvointipalveluista on paikallis- ja aluetoimijoiden tarjoamia;

Johdanto

7. jakaa komission näkemyksen, jonka mukaan sähköinen hallinto tekee hallinnoinnista avoimempaa, yksinkertaisempaa ja tehokkaampaa;

8. katsoo, että unioni-, jäsenvaltio- ja paikallistason viranomaisten hallinnon digitalisoinnille annettu painoarvo on myönteinen seikka erityisesti aikaa vievien hallinnollisten menettelyjen yksinkertaistamisen kannalta ja myös siitä syystä, että näin kansalaisilla on mahdollisuus seurata lainsäädäntytöitä, pysyä ajan tasalla heitä suoraan koskevista asioista ja osallistua aktiivisesti päätöksentekoprosesseihin;

9. yhtyy lisäksi komission arvioon, että monet kansalaiset ja yritykset eivät saa vielä täyttä etua julkisten digitaalipalvelujen tarjoamista mahdollisuuksista. Komitea toteaa myös, että sähköisen hallinnon kehitys Euroopassa on ollut epätasaista jäsenvaltioiden ja alueiden välillä;

10. onkin tyytyväinen toimintasuunnitelman tavoitteeseen olla väline, jolla tehdään yhteinen ponnistus hallinnon nykyaikaistamiseksi Euroopassa;

11. on tyytyväinen siihen, että toimintasuunnitelman dynaaminen ja joustava muoto mahdollistaa lisätoimet, joissa pystytään hyödyntämään paikallis- ja alueviranomaisten tietämystä julkisten digitaalipalvelujen tarjoamisesta sellaisilla yhteiskunnalle tärkeillä toimialoilla kuin koulutus, hoivapalvelut, elinkeinoelämä, sairaanhoito ja perusrakenteet;

12. korostaa sähköisen hallinnon potentiaalia monilla aloilla, muun muassa katastrofivalmiudessa. Mobiiliteknologian, internetin ja sosiaalisen median käyttö viestintätarkoituksiin voi olla hyödyllistä paitsi tiedon keräämisessä, levittämisessä ja koordinoimisessa myös demokraattisen vastuun ja avoimuuden edistämiseksi;

13. korostaa, että on tärkeää pyrkiä siihen, että toimintasuunnitelma palvelisi julkissektorin nykyaikaistamisen ponttimena. Menestyminen edellyttää, että paikallis- ja alueviranomaiset kutsutaan osallistumaan työhön ja että näille tarjotaan asianmukaiset mahdollisuudet hyödyntää rahoituslähteitä ja tukitoimenpiteitä toimintasuunnitelman kattamien EU:n ohjelmien puitteissa;

Visio ja periaatteet

14. yhtyy komission esittämään visioon, jonka mukaan julkisen hallinnon ja julkisten laitosten pitäisi olla viimeistään vuoteen 2020 mennessä avoimia, tehokkaita ja osallistavia sekä tarjota rajattomia, räätälöityjä, käyttäjäystävällisiä päästä päähän ulottuvia digitaalisia julkisia palveluja kaikille kansalaisille ja yrityksille EU:ssa;

15. pitää niin ikään tärkeänä avointa hallintoa ja tietojen ja palvelujen avaamista turvallisesti läpinäkyvyyden ja tehokkuuden lisäämiseksi. Komitea tähdentää samalla, että tietyt julkisten laitosten käsittelemät tietotyypit vaativat perusteellista suojaamista;

16. on tyytyväinen periaatteeseen, että digitaalisuuden pitää olla oletusarvona julkishallinnon palvelutarjonnassa. Komitea korostaakin, että tarvitaan tietoista, pitkäjänteistä ja järjestelmällistä työtä digitaalisen osallisuuden lisäämiseksi, jotta entistä useammille on tarjolla digitalisoitumisen avaamien mahdollisuuksien hyödyntämiseen tarvittava infrastruktuuri ja osaaminen;

17. tukee tavoitetasoltaan kunnianhimoista periaatetta, että kansalaisten ja yritysten edellytetään toimittavan yhdet ja samat tiedot vain kerran julkishallinnolle;

18. toteaa samalla, että on voitettava tiettyjä juridisia, teknisiä ja organisatorisia haasteita, jotta päästään tiedon uudelleenkäyttöön. Komitea on tässä yhteydessä hyvillään kokeiluhankkeesta, joka tähtää ”yhden kerran periaatteen” käyttöönottoon rajatylittävässä yhteydenpidossa liikeyritysten kanssa. Se katsoo, että kokeiluvaiheessa pitää analysoida niitä laajoja yhteyksiä, joita yrityksillä on paikallis- ja alueviranomaisiin;

19. katsoo, että on syytä tarkastella innovatiivisen sähköisen hallinnon malleja, kuten sähköistä kotipaikkaa, joka mahdollistaa eräitä palveluja kansalaisille ja yrityksille vaatimatta fyysistä asuinpaikkaa. Tämä vähentää hankalaa paperityötä ja lisää investoinnin houkuttavuutta ulkomaisten yritysten kannalta;

20. toteaa, että digitaalisten sisältöjen ja palvelujen osallistavuus on periaate, joka hyödyttää kaikkia käyttäjiä ja erityisesti vammaisia henkilöitä. Sen vuoksi on tärkeää jatkaa yhteistyötä ja tutkimusta nykyisten standardien saattamiseksi ajan tasalle, jotta pysyisimme teknologian kehityksen tahdissa;

21. on samaa mieltä periaatteesta, että julkisen hallinnon tahojen tulee vaihtaa informaatiota ja tietoja keskenään sekä kansalaisten ja yritysten kanssa avoimesti ja osallistavasti. Komitea painottaa samalla sen merkitystä, että kullakin organisaatiolla on valmiudet ratkaista, minkä tyyppiset tiedot ovat vapaasti saatavilla ja mitkä pitää suojata;

22. kannattaa periaatetta, että julkisen hallinnon tahojen soveltaman sähköisen hallinnon tulee normaalitapauksissa olla rajatylittävää, ja korostaa, että paikallis- ja alueviranomaiset voivat – monesti rajaseuduilla – olla ratkaisevassa asemassa määrittäessään ja kehittäessään rajanylittäviä palveluja, jotka ovat asianmukaisia, toimivia ja saumattomia;

23. kannattaa yhteentoimivuuden periaatetta oletusarvona ja keskeisenä edellytyksenä sille, että digitalisoinnin tarjoamia mahdollisuuksia kyetään hyödyntämään;

24. on komission kanssa samaa mieltä siitä, että asianmukainen henkilötietojen suojaaminen, yksityisyyden suoja ja tietoturva on otettava varhaisessa vaiheessa huomioon kehitettäessä digitaalisia palveluja, koska puutteellinen luottamus digitaalisiin palveluihin on edelleen yksi sähköisen hallinnon kehittymisen esteistä;

25. korostaa samalla, että standardien, joiden mukaan julkisten sähköisten palvelujen tulee olla rajatylittäviä, ja yhteentoimivuuden periaatteen ei pidä korvata jo ennestään hyvin toimivia valtiollisia, alueellisia ja paikallisia ratkaisuja vaan tarjota yleiskatsaus niistä standardeista ja eritelmistä, joita viranomaiset voivat käyttää yhteentoimivuuden saavuttamiseksi uusiensa olemassa olevia järjestelmiään;

26. tähdentää, että jokaisen mitä tahansa arkaluonteisia tietoja käsittelevän organisaation on huolehdittava systemaattisesti tietojen luokittelusta sekä turvallisuudesta etenkin, kun otetaan huomioon, että kehittyneiden hakkerointihyökkäysten, kybersodankäynnin ja kyberterrorismin kaltainen toiminta voi aiheuttaa erittäin suurta vahinkoa. Vaikka avoimuutta pidetään lähtökohtana, on kaikki tiedot, jotka arvioidaan suojelun arvoisiksi, todellakin suojeltava asianmukaisesti. Tietyissä äärimmäisissä tapauksissa tämä voi merkitä sitä, että tiedot tai koko järjestelmä on pidettävä fyysisesti erillään internetistä;

27. onkin tyytyväinen tulevaan oikeuspuitteiden yhdenmukaistamiseen yleisellä tietosuojasetuksella mutta toteaa, että alan kilpailu on maailmanlaajuista, ja pitää tärkeänä, ettei oikeuskehys jarruta uusien ratkaisujen ja palvelujen kehittämisvauhtia;

28. pitää tärkeänä, että tietosuojasetuksen tiimoilta järjestetään tehokasta neuvontaa, ja korostaa, että kaikki toimijat tulee saada mukaan keskusteluun omistusoikeudesta ja vastuusta henkilötietojen käsittelyn yhteydessä;

29. korostaa komission roolia luotaessa perusedellytyksiä yhteentoimivuudelle ja yhdenmukaistamiselle, jotka mahdollistavat tiedonjaon, johon mainitut periaatteet pohjautuvat;

Poliittiset painopisteet

30. toteaa, että Euroopassa on yhä asukasryhmiä, joilla ei ole mahdollisuuksia käyttää internetiä tai joilla ei ole digitaalisten palvelujen hyödyntämiseen riittäviä digitaalisia valmiuksia, ja että on toimittava aktiivisesti digitaalisen osallisuuden lisäämiseksi;

31. korostaa, että luotettavat, suorituskykyiset ja kohtuuhintaiset verkot kaikilla alueilla ovat edellytys sille, että kansalaisilla ja yrityksillä on ulottuvillaan nykyaikaiset julkiset digitaalipalvelut ja että nämä saavat parhaan hyödyn seuraavan sukupolven teknologiasta (esineiden internet, massadata, sähköiset terveyspalvelut, älykkäät kaupungit yms.);

32. korostaa, että EU:n ja jäsenvaltioiden tasolla on kehitettävä johdonmukaisesti ja keskeytyksettä edelleen vaihtoehtoja tukea huippunopeiden laajakaistaverkkojen laajentamista kaikilla alueilla, erityisesti alueiden maaseutumaisille seuduille, missä kannattavuuden puute useissa tapauksissa haittaa markkinavetoista laajentamista;

33. korostaa, että julkisen hallinnon nykyaikaistamiseen tarvitaan sellaisia sovittuja standardeja ja teknisiä eritelmiä, jotka on kehitetty yhdessä kaikkien asianomaisten toimijoiden kanssa ja jotka mahdollistavat uudelleenkäytettävät ja tehokkaat, erinomaisesti yhteentoimivat digitaaliset palvelut;
34. ottaa tyytyväisenä vastaan komission ilmoituksen eurooppalaisten yhteentoimivuusperiaatteiden tarkistamisesta ja kehottaa komissiota jatkamaan hallintotahojen tukemista periaatesuosituksen noudattamisessa;
35. korostaa, ettei paikallis- ja alueviranomaisia tule pitää yksinomaan rajatylittävien standardien ja palvelujen käyttäjinä vaan myös niiden tärkeinä tuottajina eurooppalaisten yhteentoimivuusperiaatteiden puitteissa;
36. on hyvillään siitä, että komissio aikoo laatia tieto- ja viestintätekniikan standardien eurooppalaisen luettelon prototyypin julkisia hankintoja varten, ja korostaa, että hankintatilanteen merkitys on ratkaiseva varsinkin paikallis- ja alueviranomaisille, jotta vältetään juuttuminen erillisiin järjestelmiin ja jotta mahdollistetaan korkeatasoista yhteentoimivuutta ja innovatiivisuutta edustavien ratkaisujen ja palvelujen käyttöönotto;
37. kehottaa komissiota tekemään tiiviimpää yhteistyötä paikallis- ja alueviranomaisien kanssa pyrkimyksessään tukea täysimääräisen sähköisen hankintamenettelyn soveltamista vuoteen 2019 mennessä, sillä mahdolliset haasteet ilmenevät paikallisella ja alueellisella täytäntöönpanotasolla. Yhteistyö paikallis- ja alueviranomaisien sekä yksityissektorin kanssa on erittäin tärkeää, jotta voidaan hyödyntää täysin säästöpotentiaali, joka voidaan saavuttaa arviolta yli kahden biljoonan euron arvoisilla julkisten hankintojen markkinoilla;
38. toteaa, että sähköinen tunnistaminen on olennainen edellytys varmoille, tehokkaille ja esteettömille julkisille digitaalipalveluille, ja on tyytyväinen siihen, että komissio kaavailee toimia sähköisiin transaktioihin liittyvien luottamuspalvelujen (eIDAS-palvelut ⁽²⁾;) käyttöönoton vauhdittamiseksi;
39. toteaa, että yhteentoimivuutta ja standardointia koskeva työ kysyy aikaa ja vaatii pitkäjänteisyyttä sekä riittävää ja varmaa rahoitusta;
40. onkin hyvillään komission aikomuksesta selvittää, millä keinoin rajatylittävien digitaalipalvelujen jatkuvuus pystytään varmistamaan pitkällä aikavälillä. Se on tarpeen, jotta voidaan rakentaa luottamusta palveluihin ja tekniikkaan, johon ne perustuvat, sekä kyetään huolehtimaan siitä, etteivät tähän tarkoitukseen käytetyt työpanokset mene hukkaan;
41. katsoo, että julkisten laitosten olisi yhteistyössä yksityisen ja voittoa tavoittelemattoman sektorin kanssa toimittava yhdessä tarjottaessa asianmukaisesti saatavilla olevat perusrakenteet, mutta kehottaa komissiota selvittämään tarkkaan no legacy -periaatteen mahdollisen täytäntöönpanon vaikutukset ja rajoitteet, koska sopivan aikataulun määrittäminen digitaalisten ekosysteemien järjestelmien ja tekniikan ajantasaistamista varten on mutkikas tehtävä;
42. on tyytyväinen komission kunnianhimoiseen tavoitteeseen tehdä oikeusportaalista keskitetty asiointipiste, jonka kautta voi välittää ja saada tietoa oikeudenkäytöstä ja oikeudenkäyntimenettelyistä sekä yrityksiä ja maksukyvyttömyysrekistereitä koskevia tietoja;
43. on tyytyväinen tavoitteeseen liittää kaikkien jäsenvaltioiden yritysrekisterit yhteen pakollisesti, koska yritykset harjoittavat enenevästi toimintaa valtiollisten rajojen ulkopuolella ja koska yritystiedon rajatylittävä tarve ja kysyntä ovat kasvussa etenkin Euroopan raja-alueilla;
44. onkin tyytyväinen myös maksukyvyttömyysrekisterien sähköiseen yhteenliittämiseen, jotta parannetaan avoimuutta ja oikeusvarmuutta sisämarkkinoilla ja jotta torjutaan sopivimpien käsittelypaikkojen valikointi;
45. tukee aloitetta, jolla voidaan helpottaa digitaalisten ratkaisujen käyttöä yrityksen koko elinkaaren aikana, ja edellyttää, että yritysten hallintotaakka kevenee toimenpiteen myötä;

⁽²⁾ Asetus (EU) N:o 910/2014.

46. on tyytyväinen komission aikeeseen ehdottaa arvonlisäveron sähköisen rekisteröinti- ja maksujärjestelmän laajentamista ja perää mutkikkaiden arvonlisäverosääntöjen johdonmukaista edelleenkehittämistä rajatylittävän digitaalisen kaupankäynnin sujuvoittamiseksi. Se hyödyttää etenkin pieniä yrityksiä ja mikroyrityksiä, sillä niiden on muita vaikeampi selviytyä monimutkaisten sääntelykehysten väistämättä aiheuttamista hallinnollisista rasitteista;

47. suhtautuu myönteisesti kansalaisten rajanylittävän liikkuvuuden lisäämiseen sosiaaliturvatietojen sähköisen vaihdannan (EESSI-järjestelmä) sekä työnhakijoiden ja työnantajien välisen tiedonvaihdon (EURES-verkosto) avulla;

48. suhtautuu myönteisesti EU:n aloitteisiin, jotka mahdollistavat terveydenhoitotietojen ja -palvelujen vaihdannan yli rajojen, mukaan luettuina yhteen toimivat järjestelmät sähköisiä reseptejä varten, mikä lisää potilasturvallisuutta, on yhdenmukaista potilaiden liikkuvuutta koskevassa direktiivissä ⁽³⁾ ilmaistujen pyrkimysten kanssa ja parantaa terveydenhuollon laatua ja tehokkuutta;

49. yhtyy komission näkemykseen, että kansalaisten, yritysten ja tutkijoiden laajamittainen osallistaminen julkisten digitaalisten palvelujen suunnitteluun ja tarjoamiseen lisää palvelujen laatua, tehokkuutta ja käytettävyyttä;

50. korostaa, että tietojen avoimuus ja niiden tarjoaminen turvallisesti ja luotettavasti kolmansien osapuolten käytettäväksi on perusedellytys sille, että paikallis- ja alueviranomaiset pystytään uudenaikaistamaan ja muokkaamaan siten, että ne kykenevät tarjoamaan tulevia innovatiivisia palveluja toimialoillaan;

51. onkin tyytyväinen aloitteeseen luoda julkisille laitoksille EU:n foorumi, jonka kautta ne voivat avata tietonsa ja palvelunsa, mutta korostaa, että komission pitää tukea tietojen avaamiseen tähtäävien strategioiden kehittämistä ja koordinoitua paikallis- ja alueviranomaisille suunnatuin teknisin ja metodologisin tukitoimin;

52. korostaa, että korkeatasoisen yhteentoimivan tiedon tarjoaminen perustuu kaikilla tasoilla tehtävään määrätietoiseen työhön mm. tietoarkkitehtuurin, tiedon luokittelun ja yhteentoimivuuden alalla. Komitea onkin tyytyväinen tietoinfrastruktuurin laajentamiseen ja hyödyntämiseen EU:n tasolla, missä INSPIRE-direktiivin tiimoilta tehtyä työtä on toivottavaa soveltaa esikuvana yhteisten tiedonkuvausten luomisessa;

53. suhtautuu tässä yhteydessä myönteisesti Euroopan pilvipalvelualoitteeseen ⁽⁴⁾ mahdollisuutena lisätä avoimuutta ja tehokkuutta luomalla jaettu pilvi-infrastruktuuri julkisten digitaalisten palvelujen tarjoamista varten;

54. korostaa työntekijöiden, työnhakijoiden ja kaikkien kansalaisten digitaalisen lukutaidon ja osaamisen erittäin suurta merkitystä talouden laajamittaisen digitalisoinnin ja hallinnon nykyaikaistamisen kannalta;

Toimintasuunnitelman toteuttaminen

55. yhtyy käsitykseen, että toimintasuunnitelman toteuttaminen on mahdollista vain, jos kaikki hallintotasot sitoutuvat siihen yhteisesti ja ottavat siitä yhdessä vastuun. Komitea korostaa, että paikallis- ja alueviranomaisilla on erityinen vastuu julkisen sektorin tärkeimpänä "rajapintana" kansalaisiin ja yrityksiin nähden;

Bryssel 11. lokakuuta 2016.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Markku MARKKULA

⁽³⁾ 2011/24/EU.

⁽⁴⁾ COM(2016) 178 final.